

de hydroxyproline uitscheiding in de urine bij bijschildklier-afwijkingen. R. J. A. M. MICHALIDES, Molecular biochemical studies on B-type RNA tumorvirus. A. J. GREVEN, Alcohol en evenwicht. Uitwerking van ethanol bij enige vestibulaire proeven. W. F. M. ARTS, Nemaline myopathie.

Amsterdam (Vrije Universiteit): A. F. L. VETH, Modelling the foetal circulation. Simulation of the response to the umbilical cord occlusion. E. VELTKAMP, The bacteriocinogenic plasmid CLO DF13. Mechanism and regulation of replications.

Groningen: C. T. BUTER, Endoscopy of the upper airways. J. J. M. SAUTER, Xerophthalmia and measles in Kenya. J. W. BEEKHUIS, Cytomegalovirus en pericarditis. H. J. A. HAZENBERG, Hepatopetal and hepatofugal flow direction of portal blood in patients with portal hypertension. Invasive and non-invasive tests.

Leiden: R. P. KAMPHUIS, Kinderen met aangeboren hartafwijkingen en hun ouders. B. W. ONGERBOER DE VISSER, The jaw reflex, blink reflex and cutaneous silent period in masseter muscles; a clinical and electrodiagnostic study. L. D. J. MALJERS, Hemipelvectomy. Een literatuurstudie en analyse van de in Nederland geopereerde patiënten. C. F. M. VAN VALKENBURG, Beïnvloeding van het dopaminerge nigrostriatale systeem bij de rat door HA-966 en γ -hydroxyboterzuur. W. J. C. BOELEN-VAN DER LOO, Kinderkliniek, veranderingen in de ziekenhuissituatie van kinderen. G. J. VAN DER ENGH, Early events in haemopoietic cell differentiation. P. H. VOOREN, Meting van de ademweerstand met de interruptiemethode.

Nijmegen: C. CREMERS, Hereditaire aspecten van vroeg

kinderlijke doofheid. F. LION, Vitamin a metabolism in retinal function. J. J. J. MATTOUSCH, De middendrempel van glucose in de nieren in relatie tot het extracellulaire volume. Met waarnemingen omtrent de renal delay en de uitscheiding van natrium tijdens glucosurie.

Rotterdam: M. G. J. JAHODOVA, Klinische aspecten van de prenatale diagnostiek. J. BHATTACHARJEE, Enzyme-histological analysis of retinal development in the mouse. H. L. L. L. VERJANS, The interaction of steroids with the hypothalamic-pituitary-testicular system in the adult male rat. F. G. A. VAN DER MECHÉ, Locomotion in the cat. A behavioural and neurophysiological study of interlimb coordination. G. KOLSTERS, De bloedsomloop door de nieren bij essentiële hypertensie. V. D. VUZEVSKI, Ultrastructural basis of acute renal allograft rejection. W. M. MACKAY, Het maligne glioom. Klinische, biologische en therapeutische aspecten, met bijzondere aandacht voor de resultaten van de radiotherapie.

Utrecht: H. GROSS, The form board. A screening instrument to identify mild mental retardation in children entering Kindergarten. C. J. C. VAN KEULEN, The recovery of the mouse seminiferous epithelium and the role of stem cells. J. G. ZEIJLMANS, Menopauze en perimenopauze. Een onderzoek naar enkele aspecten. J. S. DU PONT, Verhandelingen over het gezichtsvermogen van de kikker. M. TH. A. VAN DUINEN, The ependymoma of the cauda equina. I. L. D. NAUTA, De erythrocytenmembraan bij lever- en galwegziekten. A. P. PROVOOST, Hypertensie en het sympatisch zenuwstelsel. Een onderzoek naar de invloed van neonatale sympathectomie op het ontstaan van experimentele hypertensie bij de rat. W. C. RUNNE, Automatic control of total heart lung bypass in dogs. G. DE MIK, The open air factor.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

354 Mannen met verminderde vruchtbaarheid

In het artikel van AAFJES en VAN DER VIJVER (1976) wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop tijdens de periode 1970-1973 mannen met een gestoorde fertiliteit zijn behandeld en van de resultaten die met deze behandeling zijn verkregen. De schrijvers komen tot de conclusie dat het aantal ontstane zwangerschappen na therapie van de man, continuering van hun behandelingsschema rechtvaardigt.

Er blijken 6 verschillende therapieën te zijn toegepast, afzonderlijk of in combinatie. Na 19 varicokèle-operaties volgde 8 maal een graviditeit. Dit pleit inderdaad voor een oorzakelijk verband en rechtvaardigt continuering, temeer omdat het therapeutisch effect van de correct uitgevoerde varicokèle-operatie door verschillende onderzoekers is aangetoond (o.a. DUBIN en AMELAR 1971).

Na mesterolonebehandeling van 77 mannen ontstonden 11 graviditeiten. Dit rechtvaardigt niet het continueren van deze behandeling; althans niet bij de sperma-afwijkingen waarbij de schrijvers daartoe een indicatie aanwezig achten. Immers, in de groep van 110 onbehandelde mannen ontstonden 31 graviditeiten. Dit is tweemaal zoveel als in de groep die met mesterolone werd behandeld.

De mannen die met clomifeencitraat, gonadotrope hormonen, vitamine C of doxycycline zijn behandeld, zijn te weinig in aantal om conclusies over het therapeutisch effect toe te laten. Het gebruik van deze middelen is door de schrijvers terecht sterk beperkt; slechts zelden zijn hiervoor indicaties aanwezig.

De conclusie uit het onderzoek van AAFJES en VAN DER VIJVER moet m.i. zijn dat de varicokèle-operatie als behandeling bij mannelijke fertiliteitsstoornissen zinvol kan zijn, dat een vaso-epididymostomie bij obstructieve azoöspermie moet worden overwogen (3 graviditeiten op 10 operaties is een goed resultaat), maar dat het nut van de overige door hen toegepaste therapieën niet is aangetoond. Waarbij nog kan worden opgemerkt dat de goede resultaten van de varicokèle-operatie alleen worden verkregen na ligering van de vena spermatica interna en dat de kans op succes groter is naarmate de ligering hoger heeft plaatsgehad.

Literatuur: AAFJES, J. H. en J. C. M. VAN DER VIJVER (1976) *Ned. T. Geneesk.* 120, 865. — DUBIN, L. en R. D. AMELAR (1971) *Fertil. and Steril.* 22, 469.

Utrecht, mei 1976

J. KREMER

Het opmerkelijke verloop van de fertiliteitscurve van onze patiënten (fig. 1) interpreteren wij als een toename van de kans op graviditeit door het totaal van de verschillende behandelingen die wij hebben toegepast. Het geringe aantal graviditeiten maakt het niet mogelijk aan te geven waardoor dit effect ontstaat.

Voorts kan worden opgemerkt dat van de 8 mannen die na varicokèle-operatie vruchtbaar werden, 5 dit werden nadat zij mesterolon kregen toegediend. Om het effect van de operatie te kunnen beoordelen, kregen zij mesterolon altijd pas meer dan een jaar ná de operatie (tabel 4 en 5). We realiseren ons dat de beschikbare literatuur duidt op een verbetering van het ejaculaat onder invloed van varicokèlectomie, maar dit geldt ook voor de mesterolonthherapie (MAUSS 1974).

Ofschoon wij niet bewezen hebben dat een bepaalde therapie bij mannelijke infertiliteit tot vruchtbaarheid voert,

menen wij toch wegens de verkregen uitkomsten op de ingeslagen weg voort te moeten gaan. Een goed opgezet klinisch onderzoek is waarschijnlijk nodig en verdient de voorkeur om aan te tonen dat medicamenteuze therapie bij mannelijke infertiliteit de vruchtbaarheid verhoogt. Een dergelijk onderzoek is wat de varicokèle-operatie betreft niet te verwezenlijken.

Wellicht kan in de toekomst, wanneer meer varicokèle-operaties tot graviditeiten hebben gevoerd, de door ons beschreven methode: het uitzetten van de graviditeiten in de tijd, aantonen dat deze operatie effectief is.

Literatuur: MAUSS, J. (1974) *Arzneimittel-Forsch.* 24, 1338.

Rotterdam, juni 1976

J. H. AAFJES

J. C. M. VAN DER VIJVER

BERICHTEN

Buitenland

WERELD

Wereldgezondheidsdag 1977. Op de 58e zitting van het Uitvoerende Lichaam van de Wereldgezondheidsorganisatie is besloten dat het onderwerp van de Wereldgezondheidsdag 1977 zal zijn „The importance of national and international food and nutritional policies for health development”. De datum voor deze 30e World Health Assembly is vastgesteld op 2 mei 1977. De 29e World Health Assembly is op 21 mei jl. geëindigd. Van de 151 lidstaten waren 142 vertegenwoordigd. Als 151e lid van de WHO is Angola toegelaten.

Maatregelen na de uitroeiing van de pokken. Een aantal landen heeft het plan, en een aantal heeft het plan reeds uitgevoerd, om reservevoorraden aan te leggen van vaccine, om deze gereed te hebben indien door onvoorziene omstandigheden, na de uitroeiing van de pokken, deze toch nog ergens zouden opduiken. De 29e World Health Assembly heeft besloten, alle regeringen uit te nodigen tot samenwerking, om te komen tot een internationale registratie van laboratoria die variolavirus in voorraad houden. Laboratoria die dergelijke voorraden niet nodig hebben, wordt dringend verzocht, ze te vernietigen.

Pokken komen thans alleen nog in Ethiopië voor. Intussen schijnt er enige stagnatie in de „aftelling” te zijn geweest, want in een aantal nummers van het *Weekly Epidemiological Record* (14, 21 en 28 mei) worden als aantallen „besmette dorpen” opgegeven: op 24 april 25, op 8 mei 34, op 15 mei 36, en op 22 mei 42. De meeste (32) liggen in een enkele provincie, Begemdir, waar in de periode 7-13 mei 64 pokkengevallen zijn waargenomen. Onmiddellijk daarna, van 14 tot 20 mei waren er slechts 25.

GROOT-BRITANNIË

Selectie van medische studenten. In zijn rubriek „By the London Post” vermeldt JOHN LISTER (*New Engl. J. Med.*, 27 mei bl. 1225) hoeveel personen zich vorig jaar bij de Britse opleidingsinstituten voor de studie in de geneeskunde hebben aangemeld, en hoeveel moesten worden geweigerd. Er waren in totaal 12.046 aanmeldingen; hiervan waren 8387 (69 pct)

mannen en 3659 (31 pct) vrouwen. Slechts 3208 konden tot de studie worden toegelaten, te weten 2126 (65 pct) mannen en 1082 (35 pct) vrouwen. Uit een enquête onder 331 studenten in Birmingham hebben CRUICKSHANK en MCMANUS geconcludeerd dat de toelating tot geneeskundige scholen nog steeds een sociaal-elitair karakter draagt. Immers, 49,1 pct van deze studenten hadden vaders die gestudeerd hadden en die veelal zelf ook arts waren; van 31,6 pct behoorden de vaders tot de sociale klasse 2, van 15,6 pct tot sociale klasse 3 („skilled workers”) en van slechts 3,7 pct tot de klassen 4 en 5 („semiskilled and unskilled”). Van 18,4 pct was de vader arts. Een op de vier studenten was op een particuliere school geweest; in het algemeen waren hun academische prestaties lager dan die van de studenten die openbare scholen hadden bezocht.

VERENIGDE STATEN

Toenemende gonorrhoe. Volgens een redactioneel artikel in *Science* (16 april bl. 245) zijn vorig jaar in de Verenigde Staten meer dan een miljoen gevallen van gonorrhoe gerapporteerd; men vermoedt dat er in werkelijkheid minstens driemaal zoveel zijn geweest. Elk jaar zijn bij de Openbare Gezondheidsdiensten méér gevallen van gonorrhoe gemeld dan van alle andere infectieziekten samen. Deze toeneming is verontwaardig, omdat men tegenwoordig over effectieve antibiotica beschikt om de infectie te bestrijden. Het aantal gevallen is desondanks in de afgelopen tien jaren verdrievoudigd. Een klein lichtpunt is, dat de frequentiestijging in het afgelopen jaar geringer is geweest dan in de jaren daarvóór. Misschien hangt dit samen met het bestrijdingsprogramma dat in 1972 is ingezet door het CDC (Center for Disease Control) in Atlanta. In dat jaar werd begonnen met een „nationwide screening program”. Vorig jaar zijn in het kader van deze organisatie acht miljoen mensen bekeken, en degenen die geïnfecteerd waren, werden behandeld. Maar een minderende frequentiestijging is ook vastgesteld in Europese landen — Noorwegen, Finland, Denemarken, Groot-Brittannië — terwijl daar geen speciale maatregelen zijn getroffen. En in Zweden is de gonorrhoe-frequentie in de loop van de laatste zes jaren zelfs duidelijk afgenomen; in 1975 werden slechts half zo veel gevallen gemeld als in 1969. In dit land schrijft men de frequentiedaling toe aan een vermeerderd gebruik van